

REFORMA DEL SISTEMA DE COTIZACIONS DE LES PERSONES AUTÒNOMES

PROPOSTA GOVERNAMENTAL

El govern espanyol, a través del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions, va presentar el passat mes de gener una proposta sobre el futur sistema de cotitzacions d'autònoms, que posteriorment va modificar i va fer públic el dia 15 de febrer. **Ambdues suposen un canvi radical en comparació al sistema actual**, ja que en aquest darrer la persona autònoma tria la quota de cotització amb independència dels seus ingressos. La primera proposta consistia en un sistema flexible de quotes mensuals dividides en 13 trams, en funció dels rendiments nets (ingressos menys despeses deduïbles), que van de menys de 600 euros a més de 4.050 euros, a implementar progressivament en el període 2023-2031. La proposta preveia la possibilitat de canviar de tram fins a sis vegades al llarg de l'any i a finals de l'exercici s'hauria de regularitzar en funció de com hagin estat realment els rendiments, segons informació de l'Administració Tributària sobre els rendiments fiscals. A la segona proposta s'han introduït alguns canvis en relació amb la primera, entre els quals destaca un nou sistema de quotes mensuals amb menys trams, un total d'11 – en funció dels rendiments nets –, dos menys que a l'anterior amb modificacions en les quotes en alguns d'ells, així com una major especificitat pel que fa al concepte de rendiment net, fent possible que per al seu càlcul final es puguin desgravar les amortitzacions i un 5% de despeses de procedència diversa.

Proposta de trams de cotitzacions al Règim Especial de Treballadors Autònoms (RETA) (trams segons ingressos mensuals nets i cotitzacions socials mensuals, en euros) (15 febrer 2022)

Trams (€)	Final del període transitori (2031)			
	Proposta anterior		Nova proposta	
	Base	Quota	Base	Quota
Tarifa plana	Mínima	70	Mínima	70
< = 700	600	183,6	700	214,2
> 700 i <= 900	800	244,8	800	244,8
> 900 i <= 1.125,90	960,6	293,94	864,54	264,55
> 1.125,90 i <= 1.300	1.150	351,9	1.035	316,71
> 1.300 i <= 1.500	1.350	413,1	1.282,5	392,95
> 1.500 i <= 1.700	1.550	474,3	1.550	474,3
> 1.700 i <= 1.900	1.750	535,5	1.750	535,5
> 1.900 i <= 2.330	1.950	596,7	1.950	596,7

> 2.330 i <= 2.760	2.380	728,28	2.380	728,28
> 2.760 i <= 3.190	2.810	859,86	2.810	859,86
> 3.190	3.240	991,44	3.240	991,44

Font: Proposta del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions

Segons dades del 2021, a Catalunya hi ha 559.440 autònoms afiliats a la Seguretat Social i a Espanya 3.322.961.

FIGURA DE L'AUTÒNOM: CARÀCTER TRACTOR

Autònoms Pimec és partidari de **dur a terme un profund debat social i polític sobre la figura de la persona autònoma**, que vagi més enllà de la simple reforma del RETA i, com és el cas, de mers canvis en les cotitzacions socials. Tradicionalment, el col·lectiu de persones autònomes s'ha caracteritzat per una significativa precarització i per una manca de sensibilitat i un tractament marginal i poc amigable per part de la majoria de les administracions públiques. **Aquest debat no es pot centrar exclusivament en les cotitzacions socials i ha d'abordar el següent:**

- Paper del col·lectiu de persones autònomes a la nostra societat i economia.
- Reforma del RETA, tenint en compte tant les cotitzacions com les prestacions i l'accés a elles.
- Canvis en el sistema fiscal amb afectació a les persones autònomes, amb atenció, sobretot, a l'Impost sobre la Renda de les Persones Físiques (IRPF) i a l'Impost sobre Societats (IS).

La figura de la persona autònoma és híbrida entre la gestió i el que és laboral, i és clarament **tractora de la nostra societat i economia**. Una persona autònoma, quan emprèn la seva iniciativa genera activitat directa i indirecta, creant riquesa i llocs de treball, i impulsant efectes d'arrossegament sobre altres branques relacionades (serveis professionals, equipaments, subministraments...). A més, el dels autònoms esdevé un **col·lectiu clarament arrelat al territori i de proximitat, creador de xarxa, i amb una enorme capacitat de resiliència davant de dificultats diverses**. A títol d'exemple, segons dades del Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions, el quart trimestre de l'any 2021 hi havia a Espanya 2.033.891 persones físiques treballadores per compte propi. D'aquests, un total de 417.796 autònoms (un 20,5%) tenien contractades 851.104 persones assalariades, cosa que indica que **cada persona física autònoma té contractades una mitjana de 2 persones**.

Per tot l'anterior, **la figura de la persona autònoma ha d'estar més ben considerada. S'ha de vetllar sempre perquè les mesures que s'adoptin no contribueixin a**

augmentar la seva precarització i, al contrari, preservin el seu esperit emprenedor, procurant que les activitats que desenvolupen puguin avançar i créixer, ja que constitueixen una peça clau per a la creació de llocs de treball i la dinamització de l'economia en general.

Cal posar les persones autònomes al centre i procurar que, quan la seva activitat tingui incidències, puguin estar protegides i recuperar tan aviat com sigui possible l'activitat afectada per la incidència.

CONCEPTE DE RENDIMENT: "AUTÒNOMINA"

Prèviament a l'aplicació del nou sistema que es proposa cal considerar què s'entén per rendiment net, és a dir, una vegada establert l'ingrés o la facturació global de la persona autònoma cal veure quines quantitats s'han de deduir fins a arribar al que es pot anomenar "autònòmina", que és el sou professional que la persona "s'emporta efectivament a casa". Des del punt de vista d'Autònoms Pimec, aquesta **"autònòmina" es deriva de restar a l'ingrés o la facturació els següents conceptes:**

- Despeses corrents associades a l'activitat (lloguers, desplaçaments...).
- Amortitzacions i despeses financeres.
- Cotització social.
- Càrregues fiscals, associades a l'IRPF i a l'IS.
- Estalvi/inversió per garantir i impulsar l'activitat: "fons de competitivitat". S'estima que això ha de ser com a mínim un 15% dels ingressos bruts i revisable segons sectors d'activitat.

Per tant, l'"autònòmina", o sou professional efectiu, no equival al rendiment net que habitualment es considera per part de les administracions públiques, atès que cal preveure, com en qualsevol iniciativa empresarial, la **necessitat que tenen les persones autònomes de generar un excedent per dedicar-lo al desenvolupament futur de la seva activitat**. Aquest **"fons de competitivitat"** garanteix la seva supervivència i el seu creixement. **Si el càlcul de la cotització no s'aplica sobre el concepte "autònòmina", es produeix una "sobrecotització" i una minva de recursos del negoci i del seu potencial de creixement i competitivitat.**

Impacte de la proposta sobre persones autònomes físiques de diferents sectors d'activitat

Conceptes	Serveis a empreses		Serveis de formació		Serveis de cura personal	
	2022	2031	2022	2031	2022	2031
Ingressos (€)	78.000,00 €	78.000,00 €	50.000,00 €	50.000,00 €	26.000,00 €	26.000,00 €
Despeses deduïbles fiscalment de l'activitat (€) (inc. amortitzacions)	26.000,00 €	26.000,00 €	17.500,00 €	17.500,00 €	9.500,00 €	9.500,00 €
Import a descomptar de l'activitat de procedència variada (5%) (€)	No aplicable	3.900,00 €	No aplicable	2.500,00 €	No aplicable	1.300,00 €
Rendiment net segons Seguretat Social	52.000,00 €	48.100,00 €	32.500,00 €	30.000,00 €	16.500,00 €	15.200,00 €
Cotitzacions socials	3.433,80 €	11.897,28 €	3.433,80 €	8.739,36 €	3.433,80 €	3.800,52 €
"Fons de competitivitat"	11.700,00 €	7.800,00 €	7.500,00 €	5.000,00 €	3.900,00 €	2.600,00 €
Càrregues fiscals (€)	11.700,00 €	11.700,00 €	7.500,00 €	7.500,00 €	2.613,24 €	2.613,24 €
"Autònòmina" segons Pimec	25.166,20 €	16.702,72 €	14.066,20 €	8.760,64 €	6.552,96 €	6.186,24 €
Rendiment net mensual segons Seguretat Social	4.333,33 €	4.008,33 €	2.708,33 €	2.500,00 €	1.375,00 €	1.266,67 €
"Autònòmina" mensual segons Pimec	2.097,18 €	1.391,89 €	1.172,18 €	730,05 €	546,08 €	515,52 €
Impacte: % Cotitzacions socials / Rendiment net segons SS	6,6%	24,7%	10,6%	29,1%	20,8%	25,0%
Impacte: % Cotitzacions socials / Autònòmina segons Pimec	13,6%	71,2%	24,4%	99,8%	52,4%	61,4%

Font Elaboració pròpia.

Val a dir que, segons dades d'Autònoms Pimec, només un 30% de les persones autònomes manifesta cobrir perfectament les seves necessitats econòmiques (personals i del negoci) amb els ingressos que obté de l'activitat, sense cap problema. En aquest sentit, es pot afegir que un 62% afirma que el seu sou regular anual -entès com la quantitat que proporciona regularment l'activitat que realitza, descomptada la cotització social- és inferior als 25.000 euros.

Cal apuntar que actualment els criteris fiscals no permeten deduir totes les despeses associades al negoci, especialment en el cas de les persones autònomes i sobretot en el cas de l'IRPF. Aquest greuge que suposa no poder deduir totes les despeses crea **una inseguretats jurídica**, atès que moltes vegades queda subjecte al criteri de la persona inspectora.

Finalment, cal esmentar que el col·lectiu de **persones autònomes societàries ja tenen una nòmina definida**.

IMPACTE DE LES NOVES QUOTES

Per a Autònoms Pimec **les noves quotes proposades pel govern espanyol són elevades en termes de rendiments nets**, amb un impacte que varia en funció dels diversos trams. D'acord amb la proposta, les persones autònomes dels diferents segments poden acabar el període transitori pagant unes **cotitzacions que suposin de mitjana el 24-31% dels seus rendiments nets** fiscals segons la pròpia taula de trams, i que arriben al 61,2% en el cas de la franja més baixa. Cal dir que aquesta situació esdevé injusta si es té en compte que actualment per a un/a treballador/a assalariat/ada que tingui un salari brut en línia amb la mitjana estatal -unitat familiar amb 1 fill- es paga a la Seguretat Social **un 8,0% del sou net per part del/de la treballador/a** i un 38,9% del sou net per part de l'empresa. Com s'ha comentat en

el punt anterior, aquest percentatge s'incrementa i s'agreuja de manera important quan es posa en termes de la nòmina real que ingressa la persona autònoma, és a dir l'"autonòmina". D'altra banda, s'ha d'apuntar que la nova proposta governamental només redueix l'impacte de les quotes socials sobre els rendiments nets en alguns trams en comparació amb la primera proposta, i solament de manera relativament significativa en tres d'ells.

A més, a manca de conèixer la proposta sobre com evolucionaran les quotes per trams al llarg del període transitori, és probable que en la proposta de cotitzacions del govern espanyol es produeixin **increments significatius durant el període transitori en les quotes de 6 dels 11 trams entre l'inici del seu desplegament i el 2031**. Resulta sorprenent, al respecte, que amb el nou sistema les persones autònomes amb majors ingressos multiplicaran significativament la seva contribució mensual entre el 2023 i el 2031.

Tot i l'esforç realitzat pel govern espanyol entre la primera i la segona proposta, s'observa que la pressió de cotització en els trams mitjans és més elevada que en els altres trams, cosa que desincentiva l'evolució de les iniciatives cap a aquestes franges. Això fa que sigui un **sistema desincentivador**, tant per a les persones autònomes ja actives com per a aquelles persones que s'ho estiguin plantejant, fet paradoxal en uns moments en què l'emprenedoria és una fórmula a potenciar de cara els pròxims anys.

Impacte de les propostes sobre les persones autònomes

Trams (€)	Rendiments mitjans del tram (€)	% quota 2031/rendiments mitjans amb nova proposta (15 febrer 2022)	% quota 2031/rendiments mitjans amb proposta inicial (13 gener 2022)
< 700 (1)	350	61,2	61,2
> 700 i <= 900 (1)	800	30,6	32,6
> 900 i <= 1.125,9	1.012,95	24,2	29,0
> 1.125,9 i <= 1.300	1.212,95	26,1	29,0
> 1.300 i <= 1.500	1.400	28,1	29,5
> 1.500 i <= 1.700	1.600	29,6	29,6
> 1.700 i <= 1.900	1.800	29,8	28,8
> 1.900 i <= 2.330	2.115	28,2	28,2
> 2.330 i <= 2.760	2.545	28,6	28,6
> 2.760 i <= 3.190	2.975	28,9	28,9
> 3.190 (1) (2)	3.190	31,1	29,1

(1) Aquests trams eren diferents en la proposta inicial.

(2) En aquest cas es considera el rendiment mínim del tram.

Font Elaboració pròpia.

Tot i que Autònoms Pimec troba positiu que s'hagi plantejat la implantació de la reforma de manera progressiva, en un principi, amb un període de transitorietat de 9 anys, seria bo que **aquells trams que haurien de cotitzar per imports menors, i que registraran una disminució de les quotes al llarg del temps, comencin a fer-ho des del primer exercici proposat, és a dir, el 2023.**

PRESTACIONS SOCIALS

A la proposta realitzada pel govern espanyol no es fa cap referència al sistema de prestacions ni a una possible modificació que acompanyaria els canvis proposats en les cotitzacions socials. Autònoms Pimec opina que una **veritable Reforma del RETA ha de tenir en compte tant les obligacions com els drets de les persones autònomes, és a dir, tant les quotes com les prestacions.** De fet, només una reconsideració de les prestacions que actualment reben les persones autònomes, **en quantitat i en condicions d'accés,** pot justificar una modificació de les cotitzacions socials en la línia del que planteja el govern. En conseqüència, les pujades de cotitzacions han d'anar acompanyades de millores en l'apartat de prestacions socials, de manera que estiguin alineades amb les que beneficien el col·lectiu dels assalariats.

D'acord amb l'anterior, **es demana al govern espanyol que especifiqui com quedaran les prestacions que reben les persones autònomes,** per exemple en cas de contingència o de jubilació, i evitar que els trams d'ingressos més baixos quedin desprotegits. Al respecte, cal apuntar que el 83,9% de les persones autònomes cotitzen per la base mínima.

A més, s'ha de procurar que per als col·lectius amb menors rendes, bé perquè estiguin en fases inicials de posada en marxa de l'activitat o bé per la pròpia dinàmica del negoci (estacionalitat...), les cotitzacions baixes no comportin la percepció d'una menor prestació quan arribi el moment, almenys per un determinat període de temps. Cal trobar un punt d'equilibri de manera que els que cotitzen per les bases més reduïdes rebin unes prestacions que els garanteixin no patir una situació de vulnerabilitat, però alhora tinguin una cotització que puguin assumir amb aquests ingressos baixos.

D'altra banda, s'ha de veure **quins beneficis tindrà per a les persones autònomes implantar una reforma de quotes d'aquesta envergadura en un moment tan complex com l'actual,** especialment pels trams i col·lectius que sortiran més perjudicats pel fet de patir majors increments de cotitzacions al llarg del període

transitori. Val a dir que, segons dades d'Autònoms Pimec, un 55% de les persones autònomes manifesta que la seva activitat no genera prou ingressos per fer front a un increment de les seves cotitzacions socials. A més, una part important del col·lectiu afirma que no considera adequades les cobertures.

En definitiva, des d'Autònoms Pimec es demana que **s'aclareixin les cobertures i les condicions per accedir a les prestacions** en aquest nou sistema de cotitzacions, i que es consideri millorar-los, incrementant-los quantitativament i qualitativament en uns casos i fent més laxos els requisits en altres. Al respecte, cal tenir present cobertures com la de formació o la de cessament d'activitat en igualtat de condicions que els assalariats.

ATENCIÓ ESPECIAL AL COL·LECTIU D'INGRESSOS MÉS BAIXOS

La proposta del nou sistema de cotitzacions socials realitzada pel govern espanyol preveu en la seva part baixa tres trams amb ingressos inferiors al Salari Mínim Interprofessional (SMI), cosa que des d'Autònoms Pimec es considera paradoxal i, en qualsevol cas, una **situació injusta en comparació amb el col·lectiu dels assalariats, que té garantit, per principi, aquest nivell salarial**. Es proposa que es doni **suport**, almenys durant un període determinat, **a les persones autònomes amb uns ingressos inferiors a l'SMI**, per tal que puguin sobreviure i créixer i assoleixin aquest estrat salarial, evitant que es trobin amb l'obligació d'haver d'assumir els costos associats a les quotes, que poden arribar a representar més del 60% sobre els ingressos considerats.

Cal aprofundir en els **motius pels quals hi ha grups del col·lectiu que tenen ingressos baixos**. Aquests poden respondre a moments vitals de l'activitat, a situacions de treball parcial, manca de volum de negoci... S'ha d'analitzar si diferents causes requereixen diferents respostes per tal que puguin evolucionar cap a estadis d'ingressos més d'acord amb els de la seva professió en el mercat.

CONCLUSIONS

Des de l'inici de la democràcia i amb la negociació col·lectiva, els drets dels treballadors assalariats s'han anat incrementant progressivament. Tanmateix, els drets de les persones autònomes han restat estancats i, fins i tot, s'han reduït. En aquest sentit, hi ha tres grans drets fonamentals que en el cas d'aquest col·lectiu no estan convenientment resolts: baixa, atur i jubilació.

Autònoms Pimec creu que el marc que planteja el "Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia" espanyol presentat fa uns mesos ofereix una **gran oportunitat per reflexionar sobre la figura de les persones autònomes**, pel que fa a la seva contribució tractora a la societat i a l'economia, i a la seva situació de vulnerabilitat actual. És necessari definir i desenvolupar una **veritable política de suport i impuls a aquest col·lectiu amb una perspectiva àmplia**, d'una banda, creant les condicions per al seu creixement i dimensionament i posant en valor les persones i empreses que han fet aquest camí; i, de l'altra, no condemnant-lo a ser d'estructures "petites" i vulnerables. En aquesta línia, Autònoms Pimec demana que **es posi en marxa en el Parlament espanyol una Comissió d'Estudi sobre l'Autònom**, que abordi aquesta figura en tota la seva extensió.

D'acord amb l'anterior, Autònoms Pimec **considera urgent desenvolupar conjuntament les següents accions:**

- a) **Revisió del sistema de cotitzacions socials** que afecten les persones autònomes.
- b) **Reforma del sistema de prestacions socials**, augmentant cobertures i, sobretot, millorant les condicions d'accés a aquestes per part del col·lectiu.
- c) **Modificacions en el sistema de fiscalitat sobre les persones autònomes**, per tal que aportí seguretat jurídica. Entre d'altres, s'ha de permetre **deduir fiscalment el conjunt de les despeses imputables a l'activitat**, i fer que els imports a compte estiguin més en línia amb el que s'ha de pagar per part de la persona autònoma, cosa que evitaria el deteriorament de la seva liquiditat/tresoreria.

Específicament, la reforma del sistema de quotes socials que planteja el govern espanyol **torna a demanar un esforç més al col·lectiu de persones autònomes** en ple context de crisi i d'incertesa, tenint en compte que encara no ha recuperat els nivells de facturació anteriors a la pandèmia covid19, cosa que permet afirmar que **la reforma és clarament desincentivadora**. Autònoms Pimec considera que **la proposta governamental pivota sobre un objectiu bàsicament recaptatori, en lloc de plantejar una proposta global i inclusiva** encaminada a protegir un col·lectiu vulnerable, a fomentar el desenvolupament de la seva activitat, i a dinamitzar-lo i dimensionar-lo cap a estructures de major grandària. La persona autònoma és creadora de riquesa i no només pagadora d'impostos.

Pel que fa específicament a les propostes governamentals sobre quotes socials, Autònoms Pimec planteja el següent:

CONCEPTE DE RENDIMENT NET

1. **Malgrat que la nova proposta aproxima el concepte de "rendiment net" a la realitat de les persones autònomes, continua sent necessari definir més adequadament el terme** sobre la base del concepte d'"autonòmina", esmentat en aquest document, que es deriva de restar a l'ingrés o la facturació els següents conceptes:
 - Despeses corrents associades a l'activitat (lloguers, desplaçaments...).
 - Amortitzacions i despeses financeres.
 - Cotització social.
 - Càrregues fiscals, associades a l'IRPF i a l'IS.
 - Estalvi/inversió per garantir i impulsar l'activitat: "fons de competitivitat".

En aquest sentit, és primordial una triple acció:

- a) Tot i que es considera positiva la desgravació del 5% sobre els ingressos per despeses de procedència diversa, s'estima que **aquest percentatge ha de ser com a mínim del 15% i revisable segons sectors d'activitat**.
- b) Permetre **desgravar l'import corresponent a les cotitzacions socials a l'hora de calcular el "rendiment net"**.

TERMINI D'IMPLANTACIÓ

2. Mantenir el termini d'implantació progressiva de la reforma durant el període 2023-2031, però fent possible que **voluntàriament la persona autònoma apliqui el sistema en un període més curt de temps sense necessitat d'esperar als 9 anys**.

TRAMS I QUOTES DE COTITZACIÓ

3. **Avaluar l'impacte real que tindran els imports de quotes sobre cada tram**, tant al llarg del període transitori com a mitjà i llarg termini, especialment en termes de "rendiment net" i "autonòmina".

Al respecte, és necessari:

- a) Definir acuradament els **beneficis de la reforma en relació amb les prestacions socials que rebran els trams en què hi haurà pujades de quotes**, que probablement seran 6 dels 11 trams.
- b) Establir un **sistema de bonificació sobre la cotització que sigui decreixent al llarg del temps per als col·lectius de persones autònomes de rendes baixes**, amb la finalitat de facilitar el creixement i el dimensionament de la seva activitat. No obstant això, cal determinar a quins col·lectius específics de rendes baixes aplicar-ho, tenint en compte que en aquests trams coexisteixen persones autònomes en situacions molt diverses (pluriactivitat, jornades parcials, estacionalitat...).
- c) Definir i implementar un **sistema de quotes i prestacions que fomenti la figura de la persona autònoma i que tingui en compte la seva contribució al conjunt de l'economia** (creació de llocs de treball, recaptació fiscal...).

PRESTACIONS SOCIALS

4. **Ampliar i establir clarament les prestacions socials a què tindran dret les persones autònomes** com a conseqüència dels canvis en les quotes socials, abordant millores respecte a les condicions d'accés a aquestes, sobre la base d'**igualar drets i beneficis entre el col·lectiu de persones autònomes i el col·lectiu d'assalariats**. D'altra banda, no es pot oblidar que la Seguretat Social ha d'**assegurar uns mínims de prestacions a les persones autònomes amb uns ingressos inferiors al Salari Mínim Interprofessional (SMI)**.

ALTRES

5. **Aclarir com s'aplica la proposta en els següents casos:**
 - Col·lectius sotmesos al règim de **mòduls** o a altres sistemes de càlcul indirecte de rendiments fiscals.
 - Persones autònomes que **canviaran la seva situació individual en el període transitori**.